

Noord en Zuid

In een artikel op een economische opiniesite geeft politicus Nordholt een analyse van de ontwikkeling van de Economische Unie (EU) tot een Economische en Monetaire Unie (EMU). Hij wijst op grote verschillen in de (verwachte) economische ontwikkeling tussen de noordelijke lidstaten (Noord) en de zuidelijke lidstaten (Zuid). Deze zijn weergegeven in onderstaande tabel. De economie van Noord groeit sterker dan die van Zuid.

	Noord	Zuid
fase 1 vóór euro	<ul style="list-style-type: none"> – lage rente t.o.v. Zuid – lage inflatie t.o.v. Zuid – wisselkoersen stijgen t.o.v. Zuid	<ul style="list-style-type: none"> – hoge rente t.o.v. Noord – hoge inflatie t.o.v. Noord – wisselkoersen dalen t.o.v. Noord
fase 2 met euro	<ul style="list-style-type: none"> – convergentie van rentestand – convergentie van tempo van loon- en prijsstijging – geen sprake van onderlinge koersen: één munt	
fase 3 met euro	<ul style="list-style-type: none"> – lage rente t.o.v. Zuid – lage inflatie t.o.v. Zuid	<ul style="list-style-type: none"> – hoge rente t.o.v. Noord – hoge inflatie t.o.v. Noord
De rente op staatsobligaties is in een land direct van invloed op de hoogte van de rente op de kapitaalmarkt (bijvoorbeeld voor hypothecaire leningen) in dat land. In de tabel wordt steeds kortweg gesproken over de rente.		

Met de invoering van de euro (fase 2) breekt een periode aan waarin bedrijven en overheden van Zuid bij beleggers uit Noord kunnen lenen tegen aanvankelijk relatief lage rentetarieven. Dit stimuleert de economische groei en maakt het mogelijk bezuinigingen op de overheidsbegrotingen in Zuid uit te stellen. In fase 3 neemt in Zuid de inflatie toe terwijl deze in Noord juist afneemt. De concurrentiepositie van Zuid verzwakt, zowel op de interne markt van de EMU als op de wereldmarkt. De concurrentiepositie van Noord wordt nu juist sterker.

- a** Verklaar het verschil in gemiddelde koersontwikkeling van de munteenheden van de beide groepen landen in fase 1. Maak hierbij gebruik van het in de tabel beschreven verschil in de economische situatie tussen Noord en Zuid in fase 1.

Volgens politicus Zangaro uit een van de zuidelijke lidstaten draagt de zwakke economische positie van Zuid in fase 3 bij aan de sterke economische groei van Noord. Hij stelt: "Noord heeft Zuid nodig om te voorkomen dat de euro op de valutamarkt te sterk wordt en daarmee de concurrentiepositie van Noord weer verzwakt."

- b** Leg de stelling van politicus Zangaro uit.

Een econome voegt toe: "Na invoering van de euro (fase 2) betaalden overheden in Zuid in vergelijking met fase 1 een lage rente aan beleggers in Noord. De relatief lage rente op de kapitaalmarkt die hierdoor in Zuid ontstond leidde tot een hoge productie in de bouwsector."

Daarnaast merkt ze op: "Als overheden van Noord in fase 3 steeds garanties blijven geven aan overheden van Zuid voor leningen om overheidstekorten te dekken, geeft dit kans op moral hazard (moreel wangedrag)."

- c** Leg uit op welke manier de lage rente in fase 2 in Zuid heeft geleid tot een hoge productie van onroerend goed.
- d** Leg de tweede opmerking van de econome uit.